

Mali plac pri Bevkah

Barje v prvem nadstropju

Dostop: Mali plac je od Ljubljane po stari cesti proti Vrhniki oddaljen 20 km. Pri Drenovem griču se odcepimo levo proti Bevkam; do te vasi je 3 km. Pred vasjo stoji kažipot na levo proti naravnemu rezervatu Mali plac. Po nekaj sto metrih je parkirišče. Prav tako daleč je naprej po traktorski cesti ob severnem obrobju hriba Kostonjevec do vhoda v rezervat, kjer je postavljena pojasnjevalna tabla. Dobro je vzeti s seboj gumijaste škornje.

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Kalužnica

Bogati svet mokriščnega
rastja v Malem placu

Med Malim placem in cestninsko postajo avtoceste se razteza le nekaj njiv, pretežno koruzišč, prerezanih z mrežo ozkih kanalov. Smo na osušenem barju, območju, kjer so še pred nekaj desetletji rezali šoto. Peljemo se mimo osamelih borov in jelš, hrastov in brestov, svetlikajočih se brezovih gajev. Njivska prst je kakor črnkast, za silo posušen namaz, položen prek nekdanjega močvirja, ki je bilo v zadnjih 200 letih izsušeno. Voda se v kanalih in pretokih dvigne le ob velikih močah. Jame, ki so ostale za kopalci šote in arheologi, odkrivajočimi stavbe na koleh iz bakrene dobe (okoli tisočletja pred našim štetjem), pričajo o nekdanjih jezeriščih, kjer so s svojimi repi ploskali bobri in se je v drevakih prevažalo neznano ljudstvo iz bronaste dobe. Sanje izsuševalcev, da bodo ta mokrišča postala žitnica Ljubljane, se niso uresničile. Barjanska pokrajina je kljub temu videti urejena, skrbno obdelana in lična.

Vaščani Bevk so s pomočjo strokovnjakov, zlasti vrhniškega profesorja Ljubomirja Mohoriča, ob svojih njivah na dveh hektarjih zgledno uredili in na ogled postavili zadnji živi ostanek nekdanjega 163 kvadratnih kilometrov velikega močvirnega jezera, o katerem se ne ve, kakor piše Peter Firbas, ali je »tu nastalo že v ledenih dobah (pleistocenu) ali pa je nastalo v geološki sedanosti (holocenu). Ali je

bilo torej mlajše od 10 000 let ali staro nekaj 10 000 let? Že to, ali je bilo na barju jezero ali pa so se tu zadrževale dolgotrajne poplavne vode, je še vedno nejasno.« Po starem ledinskem imenu je ta Ljubljani najbližji naravni rezervat poimenovan Mali plac.

Rezervat je velika učilnica prvotne narave. Ostal je v jezercu pod osamelcem Kostanjevica. Na dno jezerca se je odlagala glina in proti vrhu je nastajala šota. Kotanja jezerca leži danes 5 metrov nad površjem barja, zato ga napisna tabla ob rezervatu imenuje barje v prvem nadstropju. Z okoliškim barjem pa Mali plac ni bil nikoli povezan. Zato ga ni doseglo osuševanje in se je lahko ohranil v naravni obliki. Preraščajo ga močvirske rastline, rogoz, travam podobni šaši, ločje in lepatica rumena vodna perunika. V južnem delu Placa so se ohranile nekatere redke barjanske rastline, kot so šotni mahovi, barjanska vijolica in rosika, mesojeda rastlina, ki si borno prehrano na šoti dopolnjuje z ulovljenimi žuželkami. Za izletnika pa je Mali plac videti kakor blatna zibelka sredi razkošnega gozda, v katerem je mnogo stranpoti, zimzelene podrasti in grmičevja, srn, fazanov pa tudi gob – še zlasti ob njihovem jesenskem izbruhu. Iz svojih šotnih pljuč dihne v izletnika Equrna, stara boginja Ljubljanskega barja, boginja Ostrorogega Jelena iz nepozabnih Jalnovih Bobrov, tistega mostiščarja, ki ni niti poskušal spreminjati barja. Morda bo tudi Ljubljančan kdaj vzljubil svoje bližnje močvirje, zakaj »nekdo je vendarle poklican za to, da močvirje ljubi«, je napisal Iztok Geister, že zato, da ga bo kdo ljubil še za nami.

To ni svet iz ameriških močvirskih grozljivk, to je Mali plac pri Bevkah, dragoceni živi ostanek velikega močvirnega jezera blizu slovenske prestolnice.